



Mūžizglītības
programma

euro | guidance

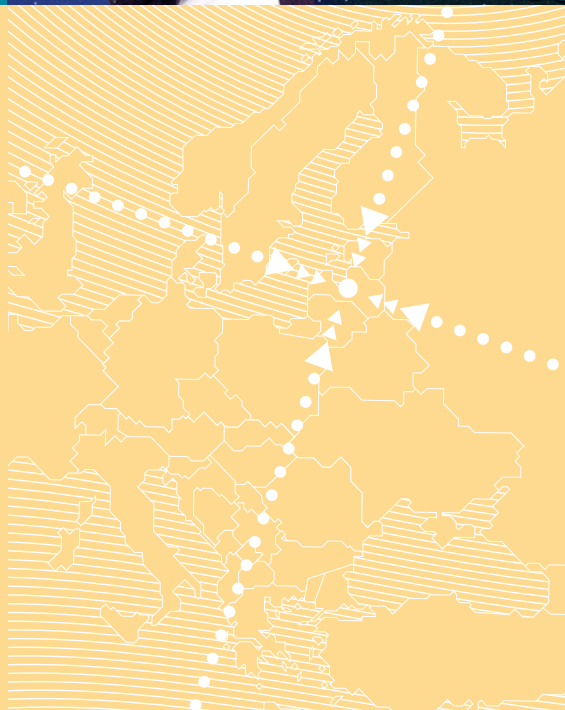


VALSTS IZGLĪTĪBAS
ATTĪSTĪBAS AĢENTŪRA

Karjeras atbalsta sistēma Latvijā



Paradigma
Politika
Personāls
Pakalpojumi
Pakalpojumu sniedzēji
Atbalsts



www.viaa.gov/Euroguidance

1. Sistēmas apraksts

Latvijā karjeras attīstības atbalsta sistēma ietver informācijas nodrošināšanas un karjeras konsultāciju pakalpojumus izglītības un nodarbinātības sektoros. Pamatskolās un vidusskolās, tajā skaitā arī profesionālās izglītības iestādēs, īsteno karjeras izglītību. Valsts izglītības standarti nosaka, ka viens no izglītības mērķiem ir sagatavot jauniešus pieņemt atbildīgu lēmumu, izvēloties profesiju. Karjeras vadības prasmes ir iekļautas priekšmetu standartos kā pamatprasību elementi. No 2012./2013. mācību gada, skolām ir atļauts segt pedagoģa-karjeras konsultanta darba algu no valsts subsidētā algu fonda. Skolas lemj par šādu iespēju, atkarībā no pieejamā budžeta, uzņemto skolēnu skaita, kā arī no vietējām prioritātēm. Augstskolas pēc likuma ir autonomas un pašas nosaka, kādus pakalpojumus studentiem sniegt.

Valsts izglītības attīstības aģentūra (VIAA) ir galvenā iestāde, kas izstrādā ieteikumus un metodiskos līdzekļus karjeras atbalsta pilnveidošanai skolās, tai skaitā informāciju par izglītības iespējām, profesiju aprakstus un tiešsaistes karjeras testus. VIAA Informācijas un karjeras atbalsta departamentā atrodas Nacionālā izglītības iespēju datubāze, kā arī Eiropas Komisijas *Euroguidance* tīkla Latvijas nodaļa, kas karjeras attīstības pakalpojumu sniedzējiem nodrošina informāciju par karjeras atbalsta politiku un praksi Eiropā un veicina mobilitāti, sniedzot informāciju par izglītības iespējām Eiropā.

Nodarbinātības sektorā Nodarbinātības valsts aģentūrā un tās reģionālajās filiālēs piedāvā bez maksas informāciju, psiholoģisko atbalstu un individuālās konsultācijas darba meklētājiem, strādājošajiem un tiem, kas vēl mācās vai plāno tālāko izglītību, lai realizētu karjeras mērķus.

Vienīgais normatīvais akts, kas regulē karjeras konsultantu darbību ir profesijas standarts. Karjeras pakalpojumi izglītības nozarē netiek pakļauti īpašai kontrolei ārpus vispārējās skolu akreditācijas, ko veic Izglītības kvalitātes valsts dienests. Nodarbinātības valsts aģentūras konsultantu darbu regulē iekšējie kārtības noteikumi, kurus kontrolē Nodarbinātības valsts aģentūra.

2. Karjeras konsultantu izglītība

2007. gadā Ministru kabinets apstiprināja Karjeras konsultantu profesijas standartu. Standartu izstrādāja un uz tā pamata izveidoja karjeras konsultantu maģistra studiju programmu Eiropas Sociālā fonda finansētā projekta KIPNIS ietvaros. Personas ar bakalaura grādu pedagoģijā vai psiholoģijā, vai arī citā jomā, bet ar vismaz divu gadu atbilstoša darba pieredzi ir tiesīgas stāties šajā programmā.

Studiju programma nodrošina prasmes, zināšanas, profesionālās vērtības un pašizpratni, kas ir nepieciešamas, lai strādātu ar jauniešiem, pieaugušajiem un personām ar invaliditāti vai mācību grūtībām dažādās darbavietās: izglītības iestādēs, nodarbinātības aģentūrā, karjeras atbalsta centros un uzņēmumos, vai arī veiktu pētniecisko darbību. Programmas moduļi: Karjeras teorijas, Sociālā vide un darba tirgus, Profesionālā darba metodika un Pētnieciskā darbība. Programma kopumā aptver 80 kredītpunktus (120 ECTS). Pilna laika klātienē studijas ilgst divus gadus, nepilna laika studijas aizņem divarpus gadus. Studiju programmu pabeidzot, iegūst profesionālā maģistra grādu izglītības zinātnē un profesionālo kvalifikāciju Karjeras konsultants. Atsevišķās augstskolās studiju programma ir paplašināta un, to pabeidzot, tiek piešķirta papildu kvalifikācija Jaunatnes lietu speciālists vai Sociālais pedagogs.

3. Karjeras attīstības atbalsta un konsultāciju darba metodes

Karjeras izglītība skolās tiek integrēta priekšmetu un audzināšanas stundās, karjeras izvēle var būt ekskursiju un projektu nedēļu tēma. Skolotāji brīvi organizē stundas un izvēlas metodes, ievērojot priekšmetu standartu izpildi. Karjeras izglītības pamatnostādnes izveidoja ar ESF projekta KIPNIS atbalstu 2005.-2008. gadā, nodrošinot īslaicīgus kursus skolotājiem, izstrādājot skolotāju rokasgrāmatas, skolēnu darba burtnīcas sistemātiskam un secīgam darbam 7.-12. klasē vispārizglītojošās un profesionālās izglītības skolās, DVD filmas par profesijām nozīmīgākajās tautsaimniecības jomās, izglītības iespēju katalogus pēc 9. un 12. klases, kā arī Nacionālo izglītības iespēju datubāzi ar tiešsaistes karjeras testiem un e-konsultācijām. Kopš projekta noslēguma jaunas metodes un materiālus, kā arī neliela apjoma skolotāju prasmju pilnveides kursus ir nodrošinājusī *Euroguidance* tīkla Latvijas nodaļa. Nacionālā izglītības iespēju datubāze turpina pilnveidoties, piedāvājot plašu izglītības iespēju klāstu un jaunus informatīvos pakalpojumus.

Augstākās izglītības iestādes karjeras atbalstu var sniegt studentu pakalpojumu centros. Organizētie pasākumi visbiežāk ietver karjeras dienu izstādes, CV rakstīšanas darbnīcas, informatīvos seminārus, karjeras testus un individuālās konsultācijas. Vairākas augstskolas ir izveidojušas arī internetā izmantojamus karjeras attīstības rīkus.

Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrējušies bezdarbnieki un darba meklētāji var izvēlēties grupu vai individuālās karjeras un/vai psihologa konsultācijas, kas ietver karjeras atbalstu, piemērotu profesionālo mērķu noteikšanu, darba meklēšanas metodikas un informāciju, kā arī pārkvalifikāciju un darba izmēģinājumus. Individuāli piedāvā interešu, spēju, personības un psihometriskos testus, psihofizisko īpatnību izpēti, lomu spēles, koučingu, seminārus un lekcijas par karjeras vadības tēmām, karjeras motivācijas testus un starppersoniskās saziņas treniņus. NVA interneta pakalpojumi ietver tiešsaistes karjeras testus, informāciju par karjeru un mācību iespējām, CV un motivācijas vēstulju uzglabāšanu, kā arī karjeras konsultantu un psihologu atbilžu sniegšanu uz lietotāju jautājumiem. NVA Karjeras attīstības atbalsta nodaļa attīsta metodikas - sagatavo informatīvos resursus, testus, aptaujas un citus materiālus NVA karjeras konsultantiem.

4. Prasmju noteikšanas metodikas

NVA karjeras konsultanti nodrošina prasmju noteikšanu individuālajās un grupu karjeras konsultācijās pirms klientu iekļaušanas aktīvās nodarbinātības pasākumos, piemēram, pārkvalifikācijā. Individuālajās un grupu diagnosticējošajās karjeras konsultācijās NVA karjeras konsultanti nosaka profesionālās sliekšmes, darbaspējas un motivāciju, vērtējot klientu profesionālās intereses un kompetences salīdzinājumā pret konkrētu profesiju profiliem un vērtē personīgās īpašības, domāšanas īpatnības, darbaspējas un individuālās psihofizioloģiskās īpatnības iepretim darba prasībām.

NVA nodrošina karjeras konsultantus ar aptaujām, anketām un veidlapām prasmju noteikšanai.

5. Karjeras atbalsta forums

Latvijā nacionālā karjeras atbalsta foruma lomu pilda Karjeras attīstības atbalsta sistēmas sadarbības padome. Tajā iekļauti pārstāvji no Izglītības un zinātnes ministrijas, Valsts izglītības satura centra, Izglītības kvalitātes valsts dienesta, Valsts izglītības attīstības aģentūras, Labklājības ministrijas, Nodarbinātības valsts aģentūras, Sociālās integrācijas valsts aģentūras, Ekonomikas ministrijas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Latvijas Karjeras attīstības atbalsta asociācijas, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, Latvijas Pašvaldību savienības, Latvijas Darba devēju konfederācijas un Latvijas Pieaugušo izglītības apvienības. Padome ir tikusies vismaz divreiz gadā kopš 2007. gada, lai apspriestu prioritātes karjeras atbalsta jomā. Valsts izglītības attīstības aģentūras Informācijas un karjeras atbalsta departaments ir iecelts par padomes sekretariātu. Sekretariāts sasauca padomes sēdes, kad karjeras atbalsta sistēmas attīstības procesā ir nepieciešami politikas veidotāju ieteikumi. Padomei ir konsultatīvs raksturs un tās lēmumi nav saistoši.

6. Finansējums

Izglītības un zinātnes ministrijas valsts budžeta subsīdijās, kas tiek izmaksātas vispārējās, profesionālās un augstākās izglītības iestādēm nav iezīmēti līdzekļi karjeras atbalsta pasākumiem. Iestāžu kompetencē ir lemt, kādu atbalsta personālu finansēt no algu budžeta. Lai veicinātu karjeras atbalstu izglītības nozarē, 2005.-2008. gadā īstenoja ESF projektu par 2,27 miljoniem eiro, lai izveidotu un organizētu skolotāju kursus, izstrādātu metodiskos materiālus karjeras izglītības skolotājiem, karjeras informācijas materiālus skolēniem, kā arī maģistra studiju programmu karjeras konsultantiem. Projekta otrais posms tika atlikts ekonomiskās krīzes ietekmē.

Valsts izglītības budžets uztur Nacionālo izglītības iespēju datubāzi un daļēji finansē citu metodisko līdzekļu izstrādi Valsts izglītības attīstības aģentūras Informācijas un karjeras atbalsta departamentā, tai skaitā *Euroguidance* programmas aktivitātes.

Labklājības ministrija finansē Nodarbinātības valsts aģentūras darbību. NVA uzrauga un sniedz informāciju un metodisko atbalstu karjeras konsultantiem un psihologiem, kuri apkalpo bezdarbniekus un darba meklētājus NVA filiālēs 28 Latvijas pilsētās.

7. Noderīgi kontakti un interneta saites

Nodarbinātības valsts aģentūras Karjeras attīstības atbalsta nodaļa
K.Valdemara iela 38 k-1, Rīga, LV - 1010

nva@nva.lv

www.karjerascentrs.lv

Valsts izglītības aģentūras Informācijas un karjeras atbalsta departaments
Valņu iela 3, 6. stāvs, Rīga, LV-1050

info@viaa.gov.lv

www.viaa.gov.lv/Euroguidance

Nacionālā izglītības iespēju datubāze
Valņu iela 3, 6. stāvs, Rīga, LV-1050

info@niid.lv

www.niid.lv

Līdz 2006. g. „profesionālā orientācija” cilvēkus orientēja uz darba tirgus vakancēm

Pēc 2006. g. marta, „karjeras atbalsta sistēma” palīdz iedzīvotājiem apzināt savas spējas, kompetences un intereses, lai pieņemtu izglītības, mācību un darba lēmumus un pārvaldītu savu dzīves ceļu mācību, darba un citās jomās.

Paradigma

Izglītības un zinātnes ministrija
Labklājības ministrija

Karjeras attīstības atbalsta sadarbības padome (Latvijas nacionālais karjeras atbalsta forums)

Politika

Karjeras informācijas speciālisti, karjeras izglītības skolotāji, karjeras konsultanti

Karjeras konsultantu izglītotāji

Personāls

Informācija
Karjeras konsultācijas
Karjeras izglītība

Pakalpojumi

Nodarbinātības valsts aģentūra

Izglītības iestādes

Pakalpojumu sniedzēji

Nodarbinātības valsts aģentūra

Valsts izglītības attīstības aģentūra / Euroguidance

Atbalsts